

1

Žmonės nieko neišmano apie ateivius. Kartais vis pamatau, kaip mus rodo per televiziją – su milžiniškom akim, blyškia it lapai pavasarių oda, – ir galvoju: *Kas visa tai sumanė? Ir kurių galų?* Olivija man vis sako nežiūrėti tų laidų.

– Paskui sapnuosi blogus sapnus, – sako ji.

Taigi išjungiamo televizorių ir įsitaisę prie lango klausomės švelnios bangų mūšos.

Tačiau tiesa ta, kad čia – ne mano namai, bent jau ne visam gyvenimui, ne amžinai. Todėl ir keliaujame šiame namely ant ratų, vidurnaktį lekiame tamsiais greitkeliais. Olivija, apsivilkusi savo nudrengtą kombinezoną, laiko mane glėby.

Aš nesimuistau. Nesibraižau. Ne toks esu katinas.

– Nepamirši manęs, – sako ji, priglaudusi kaktą prie manosios. – Pažadėk, kad nepamirši.

Ji kvepia skrudinta duona su cinamonu ir avietiniu šampūnu. Plaukuose segtukai ramunėlės. Akimirką net norėjosi jai pameluoti – iš meilės. Taip lengva būtų ištarti: *Visados prisiminsiu. Negalėčiau pamiršt.* Bet visą šį laiką buvau su ja atviras, o tarpgalaktinių kelionių taisyklės yra kuo aiškiausios.

Rytoj pamiršiu viską, ką šiame gyvenime jaučiau.

Mintyse Olivija liks tik faktai, sausa informacija. Prisiminsiu jos segtukus ramunėles, mūsų šeštadienio popietes prie Riglio molo, bet nebenuoksiu, koks jausmas dviese sėdėti ant paplūdimio rankšluosčio, kartu skaityti knygas, užsnūsti, šildant vėlyvo birželio saulutei. Olivija to nenusipelnė. Ji – kur kas daugiau nei krūva faktų.

Neryžtingai sumurkiu. Vos vos suburzgia krūtineje.

– Keliausi namo, – sako Olivija ir veide šmėsteli šypseną. – Namu.

Namelis ant ratų lekia dar greičiau. Pro langą matyti pilnas žvaigždžių dangus. Noriu pasakyti jai, kaip ilgėsiuosi to, kai buvau toks mažas ir *žemiškas*. Esu pasiruošęs keliauti atgal? Iš dalies. Ir vis dėlto užsimerkęs įsivaizduoju, kaip įsikabinu nagais į šio namelio sienas.

Olivija patupdo mane ant spintelių, po letenomis jaučiu plastiko vėšą. Atvožia nešiojamąjį kompiuterį ir

atsukusi klaviatūrą į mane mosteli, tarytum sakydama: *Parašyk, gerai?* Bet aš papurtu galvą, visas kailis virpa.

– Nenori kalbėtis? – klausia ji.

Ką galiu pasakyti? Turiu pasistengti dėl Olivijos visko neapsunkinti. Tad nesinaudosiu kompiuteriu. Nesakysiu jai, kad viliuosi, jog išsinešiu iš čia bent vieną jausmą. Galbūt, jei labai susitelksiu, dalelė Olivijos įsispaus man į sąmonę ir prisiminsiu, kaip su ja jaučiausi. Koks jausmas buvo pažinoti šią merginą.

– Gerai, – ji atsidūsta ir užveria kompiuterį. – Tai bent jau kramtyk skaniukus.

Klusniai kramtau skaniukus. Upėtakio skonio, ant liežuvio lieka aštrus skonis. Kramtau lėtai, mėgaujuosi kiekvienu kąšneliu. Tai mano paskutinis penas katino kailyje.

Ne visada gyvenau šiame kūne. Mano vardas ne visad buvo Leonardas.

Išlaižau indelį ir Olivija paglosto man galvą.

– Žinau, kad nenorėjai būti katinas, – sukužda taip tyliai, kad norėdamas išgirsti pastatau ausis. – Bet tu labai labai geras katinas.

Dabar jau noriu, kad atvertų kompiuterį. Niežti nagus parašyti: *O tu labai labai geras žmogus*. Nes ji tikrai gera. Ir tebebus gera, kai manęs čia nė kvapo nebeliks.

Jei leisi sau, galimas daiktas, net mēgausiesi mano istorija. Apie sumuštinius su sūriu, akvariumą ir šeimyną. Apie juoką, liūdesį ir apie tai, kaip mokiausi, ką reiškia būti žmogumi.

Mat atkeliavęs į Žemę turėjau pavirsti žmogumi.

Nuo to ir pradėsiu.

2

Beveik tris šimtus metų svajojau turėti rankas. Kartais įsivaizduodavau, kaip laikau kokį daiktą delne, savais pirštais. Obuolį, knygą, skėtį. Girdėjau nuostabiausių gandų apie skėčius – ir *lietu*, kaip kapsi ant odos. Žmonės šių dalykų nė nevertina (ką reiškia stovėti gatvėje, skėčiu prisidengus nuo vasariškos liūties), bet jau prieš kelis šimtmečius pažadėjau sau niekad jos nenuvertinti. Kaip džiūgavau, pagaliau keliaudamas tuo šviesos spinduliu.

Šioje kelionėje tiek visko atrasiu, pamatysiu visai kitokią gyvenimą.

Buvau pasiruošęs.

Trysšimtojo gimtadienio išvakarėse visoms mūsų rūšies būtybėms suteikiama galimybė mėnesį praleisti Žemėje – išplėsti akiratį, rinkti duomenis ir patikrinti,

kaip gyvena mūsų kaimynai. Galėjau pavirsti Antarktikos pingvinu, laigyti po Serengečio lygumas laukiniu žvėrimi, galėjau pavirsti baltuoju delfinu arba vilku, arba žąsimi. Bet pasirinkau būti pačiu svarbiausiu Žemės gyventoju – paprastu žmogumi.

Galbūt jums mano sprendimas atrodo stačiai juokingas. Jaučiu, kad turėčiau pasiaiškinti. Tad pagalvokite apie pingvinus, kurie atsisako griežti smuiku. Apie vilkus, kuriems nereikalingi jokie skėčiai. Net žąsys menkai tesidomi menu. O žmonės? Žmonės rašo knygas, dalinasi idėjomis prie puodelio kavos ir užsiima visiškai beprasmiškais dalykais. Baseinai, durų skambučiai, liftai – visus juos verkiant troškau pažinti.

Vis dėlto buvo nepaprastai sunku pasirinkti. Juk yra tiek skirtingų *rūšių* gyvūnų. Ar noriu vilkėti šortus ir nešioti paštą? Ar gražiai atrodyčiau su plaukų tinkleliu? Ar pavyktų tapti įtakinga televizijos žvaigžde? Po beveik penkiasdešimties metų svarstymų apsisprendžiau imtis kuklesnės profesijos. Geriau derančios prie mano pomėgių.

Nacionalinio parko eigulys. Jeloustono eigulys. Argi ne tobula? Įsitaisyčiau ūsus, aulinius batus ir žavią kibirkštėlę kairėj aky. Mintyse praktikuodavau, kaip mosuosiu riešu (ruošiausi turėti riešus) į gamtos grožybės. Eičiau turistų būrio priešaky, dramatiškai švytu-

damas klubais, o kišenėse neščiausi galybę pravarčių daiktelių: šveicarišką peiliuką, tinklą drugeliams gaudyti, įvairiausių tušinukų rašyti. Žmonės vertina humoro jausmą, tad visus metus nieko daugiau nedariau, tik kūriau juokelius. Kiek eigulių prireiks, norint pakeisti elektros lempuotę? Dvidešimt dviejų. Pagaunat? *Dvidešimt dviejų!* (Nebuvau tikras, ar suprantu humorą; mano rūšis – gryna energija, todėl neturime jausmų. Bet man rodos, kad dvejeta forma pati savaime labai juokinga, ar ne?)

Iškeliaudamas iš savo gimtosios planetos, įsivaizdavau, koks jausmas bus juoktis, kaip virpės visas pilvas. Malonu taip prasiblaškyti, turint omenyje, kokias keistas man visa ši kelionė. Mano rūšies būtybės kaip bičių spiečius – mąstome ir egzistuojame kaip vienas, nelyginant lašeliai Žemės vandenyne; nesijaučiau pasiruošęs palikti saviškių. Mums atsiskiriant išgirdau tylų *pokšt*. Ir likau vienas, pirmą kartą per tris šimtus metų.

Tiesą sakant, nė nesumojau, ką veikti vienam pačiam. Tolumoje regėjau kristalizuotus savo planetos kalnus, žvaigždžių nutviekstas helio upes, o galvoje tepavyko suformuluoti vienui vieną mintį: *Kol kas – sudie*.

Įsitvėriau į šviesos spindulį, jis suzvimbė.

Kelionėje, kad nebūtų nuobodu, repetavau savo juokelius. *Kodėl viščiukas perėjo gatvę?* Nes kaip Žemės

gyventojas yra genetiškai užprogramuotas vaikščioti. *Tuk tuk? Kas ten? Niekas. Durys yra žmonių sugalvotos, kitose planetose jų nėra.* (Cha!)

Nė nežinau, kada viskas pasisuko bloga linkme.

Gal kai man ėmė dygti uodega.

Ji pasirodė man skrendant septyni tūkstančiai kilometrų virš Žemės atmosferos: kreiva, anglies juodumo kailiuku. Jei būčiau mokėjęs, tą akimirką tikrai būčiau aiktelėjęs. Uodega? Šitaip neturėtų būti – nebent praleidau kokią nors dramatišką detalę apie žmogaus fiziologiją. Skubiai apsidairiau, mane pamažu pribloškė siaubinga realybė: pasukau ne tuo keliu į Žemę. Taip troškau sukurti tobulą juokelį, kad nukrypau nuo kurso ir pakeliui susiliejau su nenumatytais kosmoso elementais. *Jie*, sumišę su Žemės atmosfera, pavėrs mane...

Katinu.

Katinu, kuris lėkė tiesiai į Šiaurės Ameriką. Vis greičiau, *greičiau*, kol šleptelėjau letenomis į medį. Nagais įsitvėręs į šaką, tuojau pat apsigrėžiau ir išvydau vizgiją uodegą, prisitvirtinusią prie užpakalio. Ji švysčiojo – tarytum savarankiškai – lyg kalbėtusi su manimi. Jaučiau, kaip įsitempia mano letenos, vėjas košia įkirptą ausį.

Kaip keista jausti. Jausti pagaliau. Turėti kūną, net jei ir ne tą, kurį tikėjaisi gausi. Tačiau širdis virpėjo.

Šitiek mokiausi, bet šiam kūnui visai nebuva pasiruošęs. Apie katinus nežinojau nieko, išskyrus kelis anekdotus. Kaip reikės visą mėnesį būti katinu?

Labai laukiau, kada atvykęs į Žemę imsiu kalbėti. Jau sugalvojau, koks bus mano mėgstamiausias žodis. *Mandarinas*: toks šventiškas, tiesiog šokčioja burnoje. *Jeloustonas* – bizonų ir lokių, miškų ir kanjonų parkas. *Siela* – tai, kas pulsuoja tavo kūne. Mėginau juos ištarti, jutau savo gerklę, šiurkštų liežuvį, aštrias iltis, styrančias pro lupą – bet pasigirdo tik gargimas.

Dėl visko kaltas tik aš. Supratau tai. Pirma kelionių kosmosu taisyklė: *niekad nesiblašyk*. Bet nuo to nepasidarė ramiau: tupėjau vienas pats medyje, nepažįstamoje planetoje, nemokėdamas kačių kalbos. Ar išvis pavyks susikalbėti su žmonėmis? Ar katės sako „mū“, o gal mūkia paukščiai? Mane užliejo įvairiausi netikėti pojūčiai. Troškau liuoksėti nuo šakos ant šakos, išbandyti, ar gebu išlaikyti pusiausvyrą. Karpiau ausimis įsiklausydamas, ar aplinkui nėra kitų katinų. Supratau, kad dabar išvydęs skėtį (kaip pokšteli spyruoklė ir išiskleidžia jo kepurė), galbūt net išsigąščiau.

Staiga medį ėmė virpinti vėjo gūšiai ir aš instinktyviai išriečiau stuburą. *Aš turiu stuburą*, pamaniau. Iš dalies labai nudžiugau, bet visas kūnas šaukte šaukė: *Audra!* Artėja audra. Svarsčiau, gal šokti iš medžio, bet

žemė atrodė patišusi, įsivaizdavau, kaip purvas ištrykš pro pirštus. Jei būčiau eigulys, turėčiau aulinius batus, taigi nutariau vėliau pasiieškoti katinui tinkamo dydžio aulinukų. Geriausia odinių. Su dailiais kaspinais ir...

Oi! Iš visų pusių užplūdo kvapai: kartūs, saldūs. Nosis pati uodė orą, o aš ėmiau dairytis. Debesys nusidažė gąsdinančia slyvų spalva. Nuo šakos regėjau tik dangų ir aukštą žolę, įnirtingai linguojančią vėjyje. Iš baimės papuro uodega. Pajutęs uodegą dar labiau įsigąsdinau. Nežinojau, kad uodegos moka papurti. Atrodė, kad ji klausia: *Kur mes esam? Ir kas dabar bus?*

Po penkiolikos minučių užėjo liūtis ir neatrodė, kad tuoj liausis. Mėginau nuspriegti vandenį nuo ausų, bet ne ką tepadėjo; lietus pylė šonu, visas kailis susiplojo. Ar katinai moka plaukti? Šis klausimas man nedavė ramybės, tad mėginau paklausti uodegos. Bet uodega manęs nepaisė, tūnojo pabrukta tarp kojų. Numaniau, kad atsakymas man bet koku atveju nepatiktų.

Aplink medžio kamieną kilo tamsus vanduo.

Ir kilo.

Ir...

Staiga tolumoje ši tą išvydau. Link manęs yrėsi valtelė. Vis arčiau, arčiau, artinosi audros sūkury: liesa figūrėlė su kombinezonu ir geltonu lietpalčiu, ir trimis

dydžiais per dideliais auliniais. Valtį siaubingai vėtant potvynio bangoms, mergaitė kažką man sušuko. Nuskambėjo kaip „ATPLAUKIAU TAVĘS NUSKUSTI!“*

Ar taip gali būti? Nepasakyčiau, kad labai pamėgau savo kailį, bet ar *plikas* atrodyčiau geriau? Nuo šios minties ne juokais sunerimau. O dar neramiau buvo dėl įsismarkavusio vėjo. Įsivaizduokit, kad esat visiškai nepažįstamoje planetoje ir pirmąsyk susidūrėt su traukos jėga. O dabar įsivaizduokit, kad jus užklupo uraganas ir taikosi nublokšti tiesiai į dangų. Išsilaikyti ant šakos buvo beveik neįmanoma. Vos spėjau tvirčiau įsikibti. Po kelių sekundžių žmogaus valtį trenkėsi į medžio kamieną. Viskas sudrebėjo. Kamienas šiurpiai triokštelėjo ir mergaitė, plačiai išpūtusi akis, pakėlė galvą.

Nepaisydamas aplinkybių, stengiausi mėgautis šia akimirka. Pirmą sykį susidūriau su žmogumi; norėjau, kad viskas eitųsi kaip per sviestą. Buvau susirepetavęs sakyti *Gerą dieną*: paprastas, bet elegantiškas pasisveikinimas. Pamėginau, bet pavyko tik pratisai nekantriai sumiaukti. Blogiau ir būti negalėjo. Sukriokiau kaip šiukšlių smulkintuvas. (Vėliau dar sugrišiu prie tų siaubingų smulkintuvų. Ir žuvėdrų! Turiu jums papasakot apie žuvėdras.)

* Žodžių žaismas: angliškai išgelbėti (*save*) ir nuskusti (*shave*) skamba panašiai – katinas ne taip nugirdo (*čia ir toliau – vert. past.*).

Tačiau dabar mergaitė ėmė įkalbinėti mane šokti.

– Viskas gerai! – pakėlusį galvą perrėkė vėją. – Aš skautė, atplaukiau tavęs išgelbėti!

Ką gi, pripažinsiu, man gerokai palengvėjo. *Išgelbėti*, ne nuskusti! Bet vis tiek susigūžiau. Šita maža žmonių mergaitė ruošiasi mane gelbėti? Kokių metro keturiasdešimt ūgio, ne vyresnė nei vienuolikos metų.

Slidinėdamas ant šakos apmaščiau galimybes. Likti šiame medyje, vienam audroje, ar šokti – nors dar nė nepasitikiu savo paties letenomis.

Likti ar šokti.

Likti ar šokti.

Likti ar...

Smarkus vėjo gūsis nusprendė už mane: virš galvos triokštelėjo šaka. Nugalėjo instinktas, visu kūnu mėčiau į priekį, kuo toliau nuo siaubingo braškėjimo.

Supratau, kad krentu.

Dar supratau, kad gal verčiau reikėjo likti medyje.

Mat prastai numačiau šuolį. Mane prarijo vanduo.